

สารน้ำรู้เรื่องน้ำ

โดย

สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน ส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ทักทาย

สวัสดีค่ะ...พบกันอีกครั้งนะคะกับ...

“สารน้ำรู้เรื่องน้ำ” บน...Website ของกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสาระความรู้ต่างๆ ที่น่าสนใจมาฝากเหมือนเช่นเคยค่ะ...ครั้งนี้พบกับเรื่อง “เรื่อง...น้ำแก่งจน” เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญของน้ำที่ผูกพันกับทุกชีวิตบนโลก ซึ่งต้องพึ่งพาน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในหลายๆ กิจกรรม โดยเฉพาะการเกษตรกรรม

หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะ/คำติชมใดๆ หรือมีเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต้องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับพวกเราชาว ทน. ก็ส่งข้อมูลมาได้ตาม E-mail Address ข้างล่างนี้ค่ะ.....

E-mail Address : nattha_jan@yahoo.com

พบกันใหม่คราวหน้ากับเรื่องราวดีๆ มีสาระเหมือนเช่นเคยใน “สารน้ำรู้เรื่องน้ำ”...

สวัสดีค่ะ

14 ธันวาคม 2550

เรื่อง...น้ำแก่งจน

ประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่ม ความผูกพันกับสายน้ำมิให้เห็นอยู่ในทุกช่วงจังหวะชีวิต บรรพบุรุษของเราปรับตัวให้เข้ากับครรลองของธรรมชาติ ทั้งรูปแบบการใช้ชีวิต ที่อยู่อาศัย และการประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม นั่นคือ **อาชีพเกษตรกรรม**

เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป อุ้ข้าวอุ้มน้ำที่เคยหล่อเลี้ยงปากท้องและชีวิตประชากรกลับเกิดวิกฤติ สายน้ำที่เคยได้รับการสมดุลตามธรรมชาติกลับแปรวนแปร บางครั้งขาดแคลน บางครั้งมากเกินไป ความต้องการสร้างความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอและมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น

ทุกๆ ปี สายฝนอันเย็นชุ่มฉ่ำจากพายุฟ้าลงบนแผ่นดินขวานทองของไทยอย่างอุดมสมบูรณ์ ก่อนจะไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติทั้งแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง รวมถึงน้ำบาดาล แม้ว่าฤดูแล้ง พื้นดินก็ยังคงได้รับความชุ่มชื้นที่ธรรมชาติกักเก็บไว้ นับได้ว่าสภาพดินฟ้าอากาศและความสมบูรณ์ของแหล่งน้ำอำนวยประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืชพรรณเป็นอย่างมาก เมื่อธรรมชาติเอื้อให้เกษตรกรเป็นอาชีพหลักของคนไทย นายกษัตริย์บรรพบุรุษที่จะปรับวิถีชีวิตให้เข้ากับธรรมชาติอย่างชาญฉลาด สังคมประสพการณ์มานานกระทั่งเกิดเป็นภูมิปัญญาด้านการเกษตร สามารถเลือกพันธุ์พืชได้เหมาะสมกับพื้นที่เพาะปลูกในแต่ละช่วงฤดูกาล

การเพาะปลูกเพื่อยังชีพของเกษตรกรในอดีต อาศัยน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นสำคัญ ซึ่งก็สอดคล้องกับสภาพดินฟ้าอากาศของประเทศไทย เรื่องของน้ำท่วม น้ำแล้ง ธรรมชาติมีการรับมือได้เป็นปกติอยู่แล้ว เมื่อฝนตกน้ำจะไหลไปตามลำน้ำสู่พื้นที่ต่างๆ น้ำส่วนเกินก็จะไหลลงไปเก็บกักในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เมื่อฤดูแล้งมาถึงน้ำในแม่น้ำไม่เพียงพอ น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติก็จะถูกนำมาใช้ อันเป็นการป้องกันทั้งปัญหาน้ำท่วมและปัญหาขาดแคลนน้ำโดยวิถีธรรมชาติเอง

อย่างไรก็ตาม เมื่อชุมชนขยายตัวขึ้น ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความต้องการผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น จึงมีการขยายพื้นที่ทำการเกษตรมากขึ้นเรื่อยๆ จนบางครั้งมีการบุกรุกพื้นที่ป่า อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ป่าไม้ซึ่งเคยอุดมสมบูรณ์ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว กอปรกับสภาพอากาศของโลกเกิดความแปรปรวน ฝีมือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ทำให้เกิดภาวะแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วง เห็นได้จากในระยะหลังนี้มักเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงยิ่งขึ้น กระทั่งกลายเป็นวิกฤตการขาดแคลนน้ำ

ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตรรวมประมาณ 131 ล้านไร่ ส่วนใหญ่ยังเป็นลักษณะการเกษตรที่อาศัยน้ำตามฤดูกาลหรือการเกษตรที่อยู่นอกเขตชลประทาน ซึ่งมีพื้นที่มากถึงร้อยละ 80 มากกว่าการเกษตรในเขตชลประทานที่มีพื้นที่เพียงร้อยละ ๒๐ ดังนั้น ผลผลิตทางการเกษตรในปัจจุบัน จึงยังขึ้นอยู่กับแหล่งน้ำธรรมชาติตามฤดูกาลหรือน้ำฝนเป็นสำคัญ

และด้วยข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ของไทย แม้อันเนื่องมาจากปริมาณน้ำฝนถึงปีละประมาณ 800,000 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่น้ำประมาณ 600,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ก็ซึมลงดินและระเหยกลับไปสู่บรรยากาศ ส่วนอีก 200,000 ล้านลูกบาศก์เมตร จะไหลลงแม่น้ำลำคลองและไหลออกสู่ทะเลในที่สุด ในจำนวนนี้เราสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้เพียง 72,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นปริมาณน้ำที่ยังไม่เพียงพอที่จะเก็บไว้ใช้ในหน้าแล้ง เนื่องจากแหล่งเก็บกักน้ำถาวร ไม่ว่าจะเป็นเขื่อนกักเก็บน้ำอย่างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก และอื่นๆ มิใช่เพียงพอ ซึ่งอาจเป็นเพราะขาดการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม ผลที่ตามมา คือทำให้พืชผลเสียหาย เพราะได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำท่วม หรือผลผลิตน้อย เพราะขาดน้ำก่อนจะจบลงที่ความอดอยากยากไร้ของเกษตรกร

วันนี้ ถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการบูรณาการจากทุกฝ่ายและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยเร็ว อันจะนำไปสู่ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรได้อย่างยั่งยืนด้วยวิธีการต่าง ๆ นับตั้งแต่การพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ การบริหารจัดการน้ำไปจนถึงการเพิ่มศักยภาพในการใช้งานและบำรุงรักษา ระบบชลประทานและที่สำคัญคือ การสร้างพลังการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ใช้น้ำให้เข้มแข็งในการร่วมวางแผน และดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำ รวมทั้งบริหารจัดการน้ำได้ด้วยตนเอง

แหล่งที่มาข้อมูล

<http://www.moac.go.th/builder/moac/inside.php?link=article>

“น้ำ....ก่อเกิดทุกสรรพชีวิต...ร่วมใจสักนิด...รักษัทรัพยากรน้ำ”

...ร่วมสร้างสรรค์ความรู้บนเว็บโดย...

สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน กรมทรัพยากรน้ำ